

Під час обстеження насаджень встановлено ослаблення дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris*). У нижній частині стовбурів (зона товстої кори) виявлено ознаки заселення великим сосновим лубоїдом (*Tomicus piniperda*), а саме: звивисті повздовжні маточні та личинкові ходи під корою, відшарування кори. У верхній частині стовбурів повалених дерев (зона тонкої кори) зафіксовано заселення малим сосновим лубоїдом (*Tomicus minor*), що проявляється у вигляді поперечних дугоподібних маточних ходів. Під проекціями крон на лісовій підстилці виявлено від 5 до 7 шт./м² свіжих пошкоджених пагонів, під час додаткового живлення дорослою стадією лубоїдів, що свідчить про значну чисельність популяції шкідників. У зоні перехідної кори виявлено ознаки пошкодження синьою сосною златкою (*Phaenops cyanea*) звивисті, мілкі, плескуваті ходи та пошкодження заболоні.

Насадження характеризуються сильним ступенем пошкодження: наявні, як поодинокі так і групи і дерева IV – VI категорій стану.

Ступінь заселення: середній.

У таблиці 2 наведено ділянки листяних насаджень, всихання яких спричинене пошкодження шкідниками та подальшим ураженням хворобами лісу.

Таблиця 2

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, що потребує ВСР, гектарів	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування								Категорія захисності	Причини призначення заходів
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар			
Володарське лісництво														
54	1	50.9	1	4.1	9ДЗ1ГЗ	91	0.70	2	22	24	240	4	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний та східчастий рак	
54	1	50.9	2	11.6	9ДЗ1ГЗ	91	0.70	2	22	24	240	4	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний та східчастий рак	
Разом:				15.7										
Томилівське лісництво														
21	2	6.5	2	3.5	ЗДЗ5Я32ЛПД+БРС	111	0.70	3	22	28	300	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак	
Тетіївське лісництво														
37	4	5.8		5.8	7ДЗ2ЛПД1ГЗ	91	0.80	2	25	32	310	4	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний та східчастий рак	
37	8	8.0		8.0	5ДЗ2Я32ГЗ1ЛПД+КЛГ	93	0.80	2	25	28	350	4	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній	

													трутовик, поперечний та східчастий рак
38	5	8.0	8.0	8ДЗ1ЛПД1ГЗ	91	0.80	2	25	32	370	4	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний та східчастий рак	
50	1	7.0	7.0	ЗДЗ2ЯЗ2ГЗ1ЛПД 1КЛГ+ЧШ	49	0.90	1	20	24	250	4	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний та східчастий рак	
Разом:			28.8										
Снітинське (Дорогинське лісництво)													
49	2	0.9	0.9	10ДЗ	170	0.4	3	23	56	150	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак	
63	8	2.4	2.4	7ДЗ(91)2СЗ1ДЗ (101)+ОС	91	0.60	2	25	30	330	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак	
29	13	6.5	6.5	10ДЗ+СЗ	120	0.70	2	28	40	385	2	дубова, бронзова, вузькотіла та зелена златки, дубовий заболонник, несправжній трутовик, поперечний рак	
		9.8	9.8										

У насадженнях дуба звичайного на стовбурах дерев зустрічається ураження несправжнім дубовим трутовиком *Fomitiporia robusta*, що підтверджується наявністю плодових тіл дереворуйнівного гриба. Патоген викликає білу смугасту центральну та змішену гниль. На деяких деревах спостерігається враження поперечним раком дуба *Pseudomonas quercina* Schem., що охоплює 100 % периметра стовбура. Іноді це призводить до зламів стовбурів в місцях ураження. Частина дерев IV – VI категорій стану мають ознаки заселення, або відпрацювання такими вторинними шкідниками як златки дубова, бронзова, вузькотіла та зелена, дубовий заболонник.

В осики, яка є в складі насаджень спостерігається ураження несправжнім осиковим трутовиком *Phellinus tremulae*, наявність плодових тіл гриба на висоті від 0,5 до 3 метрів, є підтвердженням цьому. В подальшому відбулося заселення вторинними шкідниками, а саме, заболонник струменястий (*Saperda carcharias* L); скрипун осиковий великий (*Scolytus mulnistratus* Marsch).

В дерев граба звичайного спостерігається ураження несправжнім трутовиком *Phellinus igniarius*, в результаті чого відбувається всихання граба та також ураження дерев несправжнім трутовиком та східчастим раком. Виявлені відмираючі водяні пагони, безпосередньо у всихаючих дерев граба наявне відшарування кори, помітні ознаки заселення стовбуровими шкідниками.

У ясена звичайного, який є в складі насаджень, відмічене помітне зниження рівня біологічної стійкості, яке проявляється у всиханні гілок, що охоплює значну частину крон дерев. Це зумовлено ураженням бактеріальним раком та халаровим раком ясена. Трапляється вивалення дерев внаслідок поширення гнилизни в коренях та окоренках. Патологічні процеси у ослаблених дерев проходять з заселенням їх великим ясеневим лубоїдом, що поселяється під товстою корою в нижній частині стовбурів, та малим ясеневим лубоїдом, що заселяє ослаблені дерева в середній та верхній частинах крони.

Дерева липи дрібнолистої втрачають захисні функції, це пов'язано першочергово з вологодефіцитом, при якому зовнішні чинники негативного характеру мають головний вплив на рівень біологічної стійкості деревостанів. Наявність сухостоїв та суховерхих дерев, через ураження стовбуровими та окореновими гнилями, заселення частини дерев вторинними шкідниками є підтвердження цьому.

В насадженнях з домішкою клена гостролистого патологічні процеси клена проявляються у всиханні крони різних ступенів, причиною цього є грибне ураження судин і їх закупорка – вертицильозне в'янення, або вілт.

Повнота насаджень у межах обстежених ділянок є **нерівномірною**, з наявністю ділянок розрідження різного ступеня.

Характер поширення ураження: поодинокий, місцями груповий.

ВИСНОВОК

За результатами проведеного лісопатологічного обстеження встановлено, що санітарний стан насаджень філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» має ознаки деградації, з наявністю ослаблених дерев, що спричинені різними видами патологій.

Насадження характеризуються переважно слабким та середнім ступенями пошкодження, однак наявні чинники негативного впливу спричиняють їх подальше ослаблення та вже призводять до погіршення санітарного стану.

У результаті обстеження встановлено таку основну причину розладнання насаджень:

стовбурові шкідники — **63.5 га** слабого ступеню пошкодження.

Осередки шкідників і хвороб мають дифузний характер, виражених локалізованих осередків не виявлено.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

З метою поліпшення санітарного стану лісів, запобігання подальшому поширенню шкідників та хвороб, а також збереження біологічної стійкості насаджень, рекомендується провести у 2026 році вибіркові санітарні рубки на загальній площі **63.5 гектарів** відповідно до вимог пунктів 2, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 16, 19, 23 **Правил**, з урахуванням вимог чинного лісового та природоохоронного законодавства.

Під час проведення заходів необхідно:

- забезпечити своєчасне вилучення сухостійних, відмираючих та сильно ослаблених дерев;
- видалити дерева, заселені стовбуровими шкідниками та уражені хворобами;

- дотримуватися технологій проведення рубок з мінімізацією негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Лісокористувачу необхідно:

- організувати **посилений моніторинг санітарного стану насаджень**;
- здійснювати своєчасне виявлення нових осередків шкідників і хвороб;
Своєчасне та повне виконання зазначених заходів сприятиме:
- стримуванню поширення стовбурових шкідників;
- локалізації інфекційних хвороб;
- підвищенню біологічної стійкості насаджень;
- поліпшенню загального екологічного стану лісів.

Підписи:

 Галина ЗАБОЛОТНЯ

 Валерій ЧАВЧЕНКО

 Арсен КОСТЯНЮК

 Олексій ХОМЕНКО

 Андрій ПЕТРИК

 Віктор ТОМЧАЙ

 Іван ФАЛОВСЬКИЙ

 Віталій ГОРОВЕНКО